

Domsa Károlyné Szabó Alojzia
(1943–2014)

2014. február 6-án, életének 71. évében elhunyt Domsa Károlyné, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára nyugalmazott főigazgató-helyettese. Életének első és egyetlen munkahelye az MTA Könyvtára volt, munkáját mindvégig odaadással és hozzáértéssel végezte, a könyvtár iránti hűsége és elkötelezettsége vitathatatlan volt.

Domsa Károlyné Szabó Alojzia 1943. március 26-án született Budapesten. Iskoláit is itt végezte, és 1966 júniusában az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–arab szakon szerzett diplomát, júliustól pedig már az Akadémiai Könyvtár dolgozója volt.

Munkáját a Nemzetközi Csereszolgalatnál (amit akkor Nemzetközi Kapcsolatok Csoportjának neveztek) először mint helyettesítő kezdte, majd hamar, 1969-ben csoportvezető lett. Az Akadémia 150 éves évfordulójára szervezett munkálatok során tudományos titkári megbízást kapott (1973), és ő volt az *Akadémiai Értesítő* és a *Magyar Tudomány* indexének az egyik szerkesztője. Közben megszülettek a gyerekei, de 1977 szeptemberétől kezdve már osztályvezetőként működött a csereszolgalatnál. Könyvtári munkássága alatt végig fontosnak tartotta az állománygyarapításhoz ezt a módját, és főigazgató-helyettesként is megtartotta ezt a munkakört.

A nyolcvanas években bekapcsolódott a könyvtári közéletbe, majd 1989. február 1-jével, amikor az előző főigazgató-helyettes, Rejtő István nyugdíjba ment, főigazgató-helyettes lett. A következő években az idősödő Rózsa György főigazgató válláról egyre több terhet vett le, ezt ismerték el 1993-ban az ügyvivő főigazgató-helyettes kinevezéssel. Amikor 1996-ban Rózsa György nyugdíjba ment, az MTA elnöke átmeneti időre megbízta a könyvtár vezetésével. Majd sor került Engel Pál kinevezésére, aki 1996. július 1. és 1997. szeptember 30. között volt a könyvtár főigazgatója; mellette főigazgató-helyettesként ott állt Domsa Károlyné, aki szakmai tudásával és helyismeretével komoly támasza volt a főigazgatónak. Amikor a könyvtár ismét főigazgató nélkül maradt, 1997 és 2006 között egyedüli vezetőként (bár csak főigazgató-helyettesi kinevezéssel) mindent megtett az intézmény fennmaradásáért és jövőjéért.

A kilencvenes években a könyvtár sok szempontból nehéz helyzetbe került a változó gazdasági és társadalmi környezet miatt, és élénk viták kísérték a működését. Ennek egyik oka az volt, hogy a rendszerváltozás utáni új helyzetben az Akadémia és intézetei is keresték a helyüket. Az 1994-es akadémiai törvény megteremtette a jogi lehetőségeket, de a könyvtárnak meg kellett oldania vezetőcserével és az egyre csökkenő költségvetési támogatással járó nehézségeket. Továbbá megoldást kellett találnia az állománygyarapítás, a számítógépes rendszer fejlesztésének és továbbépítésének, illetve az intézeti könyvtárakkal teremtett kooperációnak új

módjaira. Ezekben az években több akadémiai bizottság és terv próbálta megoldani a könyvtár válságos helyzetét, Domsa Károlyné végig ott állt a könyvtár élén, és áldozatos munkát végzett a könyvtárért, az olvasókért, az Akadémiáért. Ezt az áldozatos munkát végül az Akadémia vezetése is elismerte, 2004-ben felterjesztették a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetésre, amit 2005. március 15-én a köztársasági elnöktől vehetett át. Egy év múlva pedig, nyugdíjba vonulása-kor a Bibliotéka Emlékérem-díjat kapta meg kiemelkedő szakmai munkásságáért.

Emeljünk ki, említsünk meg néhány könyvtári eseményt, eredményt a 1999–2005 közötti évekből, amikor Domsa Károlyné szervezőképességének, vezetői tudásának nagy szerepe volt:

2001-ben tudományos ülésszakkal, tanulmánykötet kiadásával, kiállítással ünnepelte meg alapításának 175. évfordulóját a könyvtár. Ez alkalomból Domsa Károlyné kezdeményezésére a könyvtáralapító Teleki József tiszteletére emléktábla került a sziráki kriptá falára. A sziráki kriptá gondozása Domsa Károlynénak szívügye volt, nem csak az évfordulóhoz kapcsolódóan.

2003 őszén átadásra került az új törökbálinti raktárrész.

Megújult a könyvtár integrált számítógépes rendszere is, lezajlott az ALEPH 505-ös verzióra való váltás. A hagyományos cédulakatalógus lezárult, a könyvtár online katalógusa 329 931 rekordot tartalmazott már ebben az időben. Megújult az olvasóterem és az Infocentrum számítógépes környezete is.

A Könyvtár népszerűsítése érdekében megújult a honlap, három videofilm, valamint tizenhat darabos képeslap-sorozat is készült. A digitalizálási tervek közül több is megvalósult, így a honlapra felkerülve széles körben hozzáférhető vált az Ender-gyűjtemény és a Pápai–Páriz peregrinációs album.

A hazai könyvtári programok mellett – ODR, MOKKA stb. – több nemzetközi projektben is részt vett a könyvtár. Ezek közül kiemelkedik a Stein Aurél munkásságára vonatkozó kutatás, amelynek eredményeiről több, itthon és külföldön rendezett konferencián számoltak be a Keleti Gyűjtemény munkatársai.

A könyvtár kiadványainak megjelentetése is folytatódott és számos kiállítás készült (jubileumi, Stein, Bolyai, Rákóczi, Kossuth).

Domsa Károlyné nemcsak az Akadémiai Könyvtárért dolgozott, hanem tevékenyen részt vett a könyvtáros szakma országos ügyeiben, így az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) Munkabizottságában, az OM Elektronikus Információszolgáltatás Könyvtári Bizottságában, a NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya a Határon Túli Magyar Könyvtárak Pályázatait Elbíráló Szakértő Bizottságban. Alapító- és elnökségi tagja volt az Informatikai és Könyvtári Szövetségnek, elnöke a Tudományos és Szakkönyvtári Tagozatnak, állandó meghívottja az MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottságának, valamint a Pro Bibliotheca Alapítvány Kuratóriumának.

Nem lenne teljes a megemlékezés, ha nem írnánk pár szót arról, hogy milyen ember volt Domsa Károlyné. Közös munkánk során nagyon intelligens, igen művelt nőnek ismertem meg, aki a kultúra több ágában is jártas volt, ami nagyban segítette abban, hogy munkáját magas színvonalon és elkötelezetten végezze. Következetes, jó vezetőnek láttam, ugyanakkor mindvégig barátságos volt a munkatársakhoz. Emlékét tisztelettel és szeretettel megőrizzük.

Hay Diana